

ตาอิน

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๗

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม วันนี่วันพระ วันอุโบสถสามัคคี เพื่อความสะอาดบริสุทธิ์ใจ

ศีล สมาธิ ปัญญา

ศีลให้เป็นศีล ไม่ใช่เป็นศุณย์ เป็นศุณย์หมายความว่ามันว่างเปล่า ถ้ามันเป็นศุณย์ มันเป็นความว่างเปล่า ความว่างเปล่านั้นมันจับต้องสิ่งใดไม่ได้ อย่างเช่น ในการประพฤติปฏิบัติในปัจจุบันนี้ ว่างๆ ว่างๆ ว่างเปล่า มันไม่มีที่มาที่ไป มันไม่มีเหตุมีผล มันจับต้องสิ่งใดไม่ได้ แล้วมันถึงไม่มีหลักการ

คนป่วยแล้วหายจากการป่วยใช้นั้น เขามีการรักษาจนอาการเขากลับมาเป็นปกติ

นี่ก็เหมือนกัน ก็เลศตักทายความทะยานอยากในหัวใจของตน สิ่งที่ว่าศีลมีธรรมเป็นรั้วรอบขอบชิด ถ้ามันเป็นศุณย์ มันไม่มีรั้วรอบขอบชิด มันทำสิ่งใดก็ได้ ทำตามความพอใจของตน ถ้าทำสิ่งใดแล้ว ผลที่ได้รับขึ้นมามันก็กลับไปเป็นวิบากกรรม

วิบากกรรมๆ วิบากกรรมกับหัวใจดวงนั้นมันมีติดบอด หัวใจดวงนั้นมันมีติดบอด หัวใจดวงนั้นมันไม่สว่างไสว หัวใจดวงนั้นไม่มีสติไม่มีปัญญา ไม่มีการใคร่ครวญว่าสิ่งใดถูกต้องชอบธรรม สิ่งใดควรและไม่ควร แค่ว่าและไม่ควรนะ

เวลาในวินัยใจ เวลาจะพูดกับพระอาจารย์ต้องขอโอกาสๆ ใจ ควรและไม่ควร เวลาพระฉันอาหารแล้วเวลาใครมา แล้วจะมากกราบพระนั้นนะ เป็นอาบัติปาจิตตีย์ เป็นอาบัติทุกกฏ เป็นอาบัติ เป็นอาบัติเพราะอะไร ระหว่างการขบการฉัน ห้าม เว้นไว้แต่เขาฉันเสร็จแล้ว

ในวินัยๆ ใ อาวุโสกันเ ผู้ที่อ่อนพรพรากว่านึ่งสูงกว่ตน นี้ผู้อาวุโส เป็นอาบติทันทที่ เว้นไว้แต่ตอนจะฉ้นข้าวหรือฉ้นแล้ว ฉ้นแล้วลุกไม่ได้ ใครมาก็ลุกไม่ได้ จนกว่าจะฉ้นจนเสร็จกิจนั้น ถ้าเสร็จกิจนั้นแล้ว ปรับอาบติ

ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงมหัศจรรย์เ

โดยธรรมชาติเ อาวุโส กันเ กันเเตนึ่งสูงกว่อาวุโส ปรับอาบติโดยอัตโนมัติเลย เว้นไว้แต่ตอนฉ้นแล้ว ตอนกำลังระหว่างฉ้น ถ้าระหว่างฉ้นแล้ว ถึงจะกันเ แต่เขานึ่งอยู่แล้ว ฉ้นแล้วไปแล้วระหว่างฉ้นอยู่ ยกเว้นๆ

กาลเทศะ เวลาความเหมาะสม ความพอดีเ ถ้ามันมีศีลมีธรรมขึ้นมา กาลเทศะเขารู้ของ เขา อะไรควรอะไรไม่ควร ของที่ควร สำคัญว่าไม่ควร ก็ผิด ของที่ไม่ควร สำคัญว่าควร ผิด

นี้ถ้ามันมีสติปัญญาเ ถ้ามันมีสติปัญญาขึ้นมา ถ้ามันมีศีล มีศีลมีธรรมโดยสัจจะ โดยความจริงขึ้นมา เขารู้กาลเทศะของเขา อะไรควรและอะไรไม่ควร แม้แต่เรื่องของปกติ ธรรมดา ถ้าของควร เห็นว่าไม่ควร ก็ผิด ของไม่ควร เห็นว่าควร เป็นของเราๆ ผิด นี่ความผิด นี่ธรรมเ ธรรมและวินัย

ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา ถ้าเป็นศาสดาของเรา เรามีศีลมีธรรมของเรา ถ้าเรามีศีลมีธรรมของเรา มันมีรั้วรอบขอบชิด ถ้ามีรั้วรอบขอบชิดเ ในการประพฤติปฏิบัติมีหลักมีเกณฑ์แล้ว มันรู้ความเหมาะสม รู้ความพอดี รู้การกระทำของตน ถ้ามันไม่เหมาะสม ไม่พอดี มีการกระทำไป ทำไปเถอะ ทำให้ตาย ตายอยู่นั้นแหละ ตายอยู่ที่พิธีกรรมเ นั่นคือพิธีกรรม

เวลาคนเขาเสียดสีเ ฤดูงควัตรๆ เป็นเรื่องธรรมดา เป็นเรื่องเหลวไหล เป็นเรื่องของคนวิกลจริตเ เวลาเขาเสียดสี เขาบอกว่า พระป่อยู่ป่เพราะวิกลจริต

วิกลจริตเพราะคนนั้นบ้า มันก็จริงๆ นั้นแหละ

แต่ถ้าคนไม่วิกลจริตเ เขารู้กาละ รู้เทศะ รู้ความเหมาะสม ความไม่เหมาะสม ถ้าความเหมาะสม ความไม่เหมาะสม นั้นแค่มีศีลนะเนะ นี่เรื่องศีลนะ ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้ามีศีลมีธรรม

ไฉนมันมีศุญช์ ฉันเป็นพระปฏิบัติขึ้นมา กลายเป็นดาบสองคมไง ถือว่าฉันเป็นพระปฏิบัติ ฉันเป็นผู้เคร่งครัด ฉันเป็นแก่นของศาสนา ทำสิ่งใดขวางโลกไปหมดเลย ดีกว่าเขา เหยียบหัวเขา ทำลายเขา อย่างนั้นเป็นธรรมหรือ

มันเป็นธรรมไปไม่ได้

ความเป็นธรรมๆ นะ นี่ไง ของที่เป็นธรรมๆ นะ รวงข้าว เวลาข้าวมันออก ถ้ารวงข้าวที่มัน สมบูรณ์แบบของมัน มันนุ่มลงต่ำไ้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดานะ เวลาที่มีใครยกย่องสรรเสริญขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ยินดีเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะยินดีต่อเมื่อดวงตาของเรามีจักขุญาณ รู้เห็นตามความเป็นจริง เห็นสิ่งใดควรและสิ่งใดไม่ควร สิ่งใดควรทำ และสิ่งใดไม่ควรทำ หน้าที่ของเธอหรือไม่ใช่หน้าที่ของเธอ ถ้าเธอทำสิ่งใดมันเป็นความเหมาะสมหรือความไม่เหมาะสมนั้น นั่นเป็นสัจจะเป็นความจริงในคนที่มีคุณธรรมในหัวใจ

ถ้าคนที่ไม่มีความดีในหัวใจ มันไม่มีกาละ ไม่มีเทศะ เป็นดาบสองคม ขวางเขาไปหมด ขวางเขาไปทั่ว แล้วยังคุยอีกนะ เป็นพระปฏิบัติ เป็นพระมีคุณธรรม

ถ้าคุณธรรม มันมีเหตุมีผล ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เคารพบูชาไป ผู้มีศีลมีธรรมไง ถ้ามีศีลมีธรรม วันนี้อุโบสถ สวดปาฏิโมกข์ ศีล ๒๒๗ ถ้าศีล ๒๒๗ ขึ้นมาแล้ว สิ่งนี้เป็นวัฏรอบขอบเขตที่รักษาหัวใจของเรา ถ้ามีสิ่งที่รักษาหัวใจของเรา ถึงวันอุโบสถ เราเข้าหมู่ หมู่สงฆ์ด้วยกัน

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มีอำนาจวาสนาได้มาบวชเป็นพระ แล้วบวชเป็นพระแล้วเป็นนักรบ ถ้าเป็นนักรบรบกับกิเลสค้นหาความทะยานอยากของตน

เกิดสงครามโลก เกิดสงครามโลกที่เขารบฆ่าฟันกัน เขารบฆ่าฟันตายกันเป็นเบือ พวกที่ส่งกำลังบำรุง เราก็รู้เราก็กเห็นของเราทั้งนั้นนะ ถ้าเกิดสงคราม เกิดการฆ่าฟันกัน ในสงครามไม่มีเหตุมีผล ในสงครามมีการเอาแพ้เอาชนะกันเท่านั้นนะ ถ้าผู้ชนะเป็นผู้เขียนประวัติศาสตร์ เขาเป็นคนดีทั้งนั้นนะ นี่ในสงครามนะ

เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เราเป็นคนที่มีความฉลาด เราเกิดมาเป็นมนุษย์ แล้วก็บวชเป็นพระ เป็นพระนี่จะเป็นนักบวช จะรบกับกิเลสค้นหาความทะยานอยาก กิเลสมันอยู่ในหัวใจของตน อวิชชาคือพญามาร เพราะมีอวิชชา จิตนี้ถึงเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ การเกิดเป็นมนุษย์อวิชชา ร้อยเปอร์เซ็นต์ ถ้าอวิชชา ร้อยเปอร์เซ็นต์แล้ว ด้วยอำนาจฉลาด เรายังมีโอกาสได้มาบวชเป็นพระ เราบวชเป็นพระแล้วเราเป็นนักบวช เพราะเราเลือก

ถ้าเป็นภาคปริยัติ เราก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาศึกษาแล้ว โอ้โฮ! มันมหัศจรรย์ๆ มันซาบซึ้ง เวลาสอบมันก็สอบผ่าน สอบผ่าน นักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอก เปரியัญ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ เวลาเขามีคณะกรรมการของเขา เขาตรวจสอบ นั่นนั่นมันเป็นเรื่องการ มันเป็นมาตรฐานที่วัดกันได้

เวลาจะมาปฏิบัติใจ จะเป็นพระปฏิบัติ เขาเรียนปริยัติมาแล้วเขาถึงมาปฏิบัติ

ใจของเราเนี่ยพระกรรมฐาน พระกรรมฐานเราบวชกับอุปัชฌาย์มา เกสา โลมา นขา ทนต์ตา ตโจ กรรมฐาน ๕ อุปัชฌาย์ให้มาแล้ว เวลาไปขอนิสัยอยู่กับครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นธรรมท่านให้ฝึกหัดปฏิบัติของท่าน ถ้าเราปฏิบัติแล้ว เราทำความสงบของใจเข้ามา เราภูมิใจ เราพอใจในสถานะของความเป็นพระ ความเป็นนักบวชเรา ถ้าความเป็นนักบวชแล้ว เห็นไหม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ปัญญาในพระพุทธศาสนา คือปัญญา ทวนกระแสกลับ กลับเข้าไปสู่จิตใจของตน

แล้วปัญญาที่เราศึกษาค้นคว้า ที่เราใช้ปัญญากันอยู่เนี่ย มันทวนกระแสกลับหรือมันส่งออก มันปัญญาอะไร

มันเป็นสัญญา เป็นความทรงจำ เป็นการศึกษา เป็นการค้นคว้า เป็นการวิเคราะห์วิจัย ทั้งนั้นนะ มันไม่มีภาวนามยปัญญาหรอก แล้วภาวนามยปัญญา ยังไม่เกิดขึ้น มันจะรู้จักกิเลส มันได้อย่างไร มันรู้จักกิเลสยังไม่ได้ เพราะมันยังตั้งคำถามไม่ได้ มันยังหาฐานที่มันของมันไม่ได้ มันไม่มีสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน

งานของนักรบ งานของนักรบนี้แหละ ที่เขาเสียดสี พระอุดงค์ พระกรรมฐาน อุดงค์วัตร เป็นของเล่น เป็นของเด็กเล่น เพราะอะไร เพราะเขาไม่ปรับอาบัติใจ คีล ๒๒๗ เขาปรับนะ อุดงค์ ๑๓ อยู่ที่มีความพอใจ อยู่กับการอธิษฐาน แล้วอธิษฐานแล้วล้มลุกคลุกคลานหมดละ เพราะมันทำให้องค์กรของเรามันคงขึ้นมา

เพราะหลวงตาพระมหาบัวท่านพูดประจำ ตอนอยู่กับหลวงปู่มั่นท่านถืออุดงค์ไว้ เวลาเข้าพรรษา ถืออุดงค์ทั้งวัดเลย สุดท้ายแล้วเพราะอะไร เพราะไปอยู่กับหลวงปู่มั่น ทุกคนก็เข้มแข็ง ทุกคนก็ภูมิใจภูมิใจว่าเจอหลวงปู่มั่นเป็นพระอรหันต์ หลวงปู่มั่นเป็นผู้ผลิตพระอรหันต์ออกมา เป็นโรงงานใหญ่ที่ท่านการกระทำ เข้าไปอยู่กับท่านก็อธิษฐานอุดงค์วัตรหมดเลย

หลวงตาท่านพูดเอง ถึงเวลามันหายไปเรื่อย หายไปเรื่อย เวลาเหลือท่าน ท่านถึงยืนยันกับหลวงปู่ล้านนี้ “หัล้า ถ้ายังไม่เจอเรา ห้ามเข้าวัดนะ” เพราะบิดบาตในบ้านนอกคอกนามันไม่ได้อะไรมาหรอก ได้ข้าวเปล่ากับผักต้มทั้งนั้นนะ แล้วแบ่งปันกัน

เวลาคนที่ม่ีจิตใจว่าจะสู้กับกิเลส แ่อุดงค์วัตรยังล้มลุกคลุกคลาน ท่านถึงบอกใจ เพราะเห็นสภาพนั้นมันถึงเข้มงวดกับตนเองมากขึ้น

ล้มลุกคลุกคลานทั้งนั้น แ่ถืออุดงค์มันก็ยังล้มเหลว แ่ทำอะไรใดมันก็ล้มลุกคลุกคลาน มันทำอะไรกันไม่ได้เลย ความจริงจากภายนอกก็ไม่มี ความจริงจากภายในจะเอามาจากไหน ความจริงจากภายในมันก็กลับกลายเป็นทฎฐิฐานะของตนขึ้นมาอีก

ทั้งๆ ที่จะมาเป็นนักรบ รบกับกิเลสค้นหาความทะยานอยากของตน เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไปแล้ว สิ่งที่เป็นกิเลสในใจๆ กลับเป็นทฎฐิฐานะกลับมาอีกชั้นหนึ่ง ศึกษามาก มีความรู้มาก ยิ่งทฎฐิฐานะมาก อี้โก้ใหญ่ตัว

ตาอินกับตานา ตาอิน ตานา ตาอินกับหัวปลาใจ หัวปลา หัวปลามันมีมัน หัวปลามันมีสารอาหารมากกว่าหางปลา ตาอินกับตานา

เป็นตาอินนะ แล้วตาอินเป็นปัญญาชน ปัญญาชนมีการศึกษา ศึกษาแล้วมีสติมีปัญญา ปัญญาเป็นอี้โก้ อี้โก้ขึ้นมา โอ้ย! ปัญญาเยอะ ทฎฐิฐานะ ทฎฐิฐานะจรดฟ้า ฟ้าไหน ฟ้าโนใจ

ทิวฐิฆานะคำหัวใจ หัวใจจนกิเลสมันไม่มีที่เว้นว่างเลย มีทิวฐิฆานะ มีความอหังการ มีความยิ่งใหญ่

ปฏิบัติอย่างนั้นหรือ ปฏิบัติด้วยอิทธิไภม สมภาติเกิดได้อย่างไร สมภาติที่จะมานี้ ว่า ปัญญาๆ ปัญญาอะไร นั่นละโลกียปัญญา นั่นละปัญญาจากสัจญา ปัญญาจากสมอง ปัญญาจากอารมณ์ ปัญญาจากขันธ ๕ อารมณ์ความรู้สึกคือขันธ ๕ แล้วพิจารณาๆ ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ เป็นปัญญาอบรมสมาธิ พุทโธๆ ก็ไม่ได้ อานาปานสติก็ไม่ได้ ทำสมาธิอย่างไรก็ไม่เป็นสมาธิเสียที พอใช้ปัญญาๆ มีสติปัญญาขึ้นมาก็ใคร่ควรดูขึ้นมา

เวลาใคร่ควรดูขึ้นมา นี่ไง ธรรมะมีอยู่ดั้งเดิมก็นี้แหละ จิตมันสงบไป แล้วด้วยเหตุด้วยผลไง

เหมือนการเราเป็นพี่เลี้ยงเด็ก เด็กมันทะเลาะเบาะแว้งกัน เด็กมันก็เล่นกันไปประสาเด็ก เวลาผู้ใหญ่ขึ้นมา เราเห็น เรารู้ เราเข้าใจได้ เราอธิบายให้เด็กเข้าใจได้ว่าอย่างนี้ควร อย่างนี้ไม่ควร

เด็กนะ ความเป็นเด็ก วุฒิภาวะความเป็นเด็กไร้เดียงสา ความไร้เดียงสานั้นมันจะรู้เรื่องได้อย่างไร ความไร้เดียงสานั้นมันก็รับรู้ด้วยความไร้เดียงสา พูดด้วยความไร้เดียงสา พูดด้วยความรู้แบบไร้เดียงสา ความสะอาดบริสุทธิ์ของตนว่าสิ่งนั้นเป็นข้อเท็จจริงๆ เห็นไหม นี่เด็กๆ

เราเป็นผู้ใหญ่ เป็นผู้ใหญ่มานี้ เรามีเหตุมีผลอธิบายให้เด็กเข้าใจได้ว่าไอ้มันไม่ใช่ สิ่งที่ได้รู้เด็กเห็นนี่ใช่ ใช่ หมายความว่า ความไร้เดียงสา เราศึกษามา เด็กเป็นเด็กน้อย ต้องช่วยพ่อแม่ทำหน้าที่ยางาน เหล้า บุหรี่ เรื่องอบายมุข ไม่ควรไปยุ่งกับมัน ห้ามสูบบุหรี่ ห้ามเล่นการพนัน เด็กมันพูดได้แจ่มๆ เลย เวลาโตขึ้นมามันชอบ นี่เรามีสติปัญญาอธิบายมันได้

เหมือนกัน “พิจารณาอสุภะ พิจารณากาย พิจารณาเวทนา”

กายอะไรของเอ็ง เวทนาอะไรของมึง มันพิจารณา นี่โลกียะ ถ้าพิจารณาอย่างนี้ ถ้าโดยสติปัญญา นี่ปัญญาอบรมสมาธิ เพราะอะไร เพราะเอ็งยังไม่มีสมาธิ เอ็งทำความสงบของใจไม่เป็น

ความรู้สึกนึกคิดนี้ ใครก็รู้สึกนึกคิดได้ โดยธรรมชาติของจิต จิต ธาตุรู้ สิ่งที่ถูกรู้ มันมีผลกระทบในใจก่อน มันเสวยความรู้สึกนึกคิดนั้นแล้วก็คิดออกมา ธาตุรู้ สิ่งที่ถูกรู้ ชันธ & อารมณ์

กระทบอารมณ์นะ “อสุภะ ไฉ เวทนา พิจารณา พิจารณากาย”

มันสูงสุดคือปัญญาอบรมสมาธิ เพราะเจ็งยังไม่มีสมาธิ เพราะพิจารณาไปแล้วมันก็ปล่อย

นี่ไง ดาอิน ผู้มีสติมีปัญญายิ่งใหญ่ พิจารณาแล้ว อดอาหาร อดนอน เป็นนักรบ จะรบกับกิเลส

จิตมันมีภูมิหรือเปล่า จิตมีอำนาจวาสนาหรือไม่

จิตทำแล้วยังถือทิฐิฐานะของตนนะ อี้ก็ยิ่งใหญ่ทำแล้ว ทำแล้วต้องประสบความสำเร็จ ก็ทำแล้ว คิดแล้ว วงจรของความคิดจบแล้ว ปล่อยวางหมดแล้ว บรรลุธรรม

ธรรมอะไร ธรรมที่ไหน ธรรมของใคร ใครรู้ธรรม ใครรู้จักกิเลส ใครเห็นการกระทำระหว่างกองทัпкиเลส กองทัพธรรม ที่ได้พิจารณาวิปัสสนาความรู้แจ้ง ใครเห็น ใครเข้าใจ ใครรู้

ไร้สาระ ดาอิน อี้ก็ทั้งนั้น การปฏิบัติไฉ ปัญญาชนไฉ ก็ถือว่าเป็นปัญญาชน

บวชเป็นพระมีวุฒิภาวะการณเกิดเป็นมนุษย์ เป็นอริยทรัพย์ มีอำนาจวาสนามาบวชเป็นพระ ก็บวชแล้วนี่ไฉ ก็บวชเป็นพระนี่ บวชเสร็จแล้วได้กรรมฐาน ๕ มาด้วย แล้วอยู่กับครูบาอาจารย์ที่เป็นกรรมฐานเสียอีก ครูบาอาจารย์ท่านก็ปฏิบัติแล้ว เราก็จะปฏิบัติตาม ปฏิบัติพอเป็นพิธี นี่แหละเขาเรียกพิธีปฏิบัติ พิธีกรรม ปฏิบัติพอเป็นพิธี

มันก็เป็นพิธีจริงๆ นั่นแหละ แล้วเป็นพิธีปฏิบัติด้วย แล้วถ้าทำตามความถูกต้องชอบธรรม ทำตามสัมมาทิฐิด้วยความดีงาม ชั่ววัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจ

ใจถ้าเป็นสัมมาทิฐิถูกต้องชอบธรรม การกระทำบริหารจัดการในกิจกรรมในใจของตน ระหว่างผู้รู้ สิ่งที่ถูกรู้ ผู้รู้คือจิต สิ่งที่ถูกรู้คืออารมณ์ ความกระทบในอารมณ์นั้นมันเสวย มันถึงมีอารมณ์มีความรู้สึก มีการกระทำ แล้วใช้ปัญญา

“ปัญญาพิจารณาสู่จะ พิจารณากาย ปล่อยหมดแล้ว”

ปล่อยก็ปล่อย แล้วมีอะไรต่ออะไร แล้วมีภูมิใหม่ ภูมิของใคร ภูมิขั้นไหน ภูมิอะไร ภูมิของมนุษย์ ภูมิของปฤชณ แล้วรักษาใจได้หรือเปล่า พิจารณาสู่จะเป็นจะตาย ปล่อยวางตอนพิจารณานั้น ปล่อยวางเสร็จแล้วก็กลับมาเหมือนเดิม ภูมิอันเดิม ภูมิอันเก่า ภูมิของความไร้สาระ กลับมาเหมือนเดิม

การปฏิบัติ วงจรของมันไง วัฏฏะไง หมุนกลับมาที่เดิมใช่ไหม ที่เดิม เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาไหม จะเป็นนักรบไหม มาบวชเป็นพระไหม บวชเป็นพระปฏิบัติด้วย แล้วฝึกหัดด้วย แล้วพิจารณาด้วย แล้วเห็นอสุภะด้วย แล้วพิจารณากายด้วย แล้วก็ปล่อยด้วย

แล้วอย่างไรต่อ

กลับมาที่เดิมไหม แล้วมีอะไรเป็นขึ้นเป็นอัน

นี่ไง ความคิดของคนเร็วกว่าแสง ความคิดคนคิดแล้วคิดเล่า ตรีกในธรรมะก็ตรีกแล้วตรีกเล่า ไม่ใช่ว่าจะตรีกเฉพาะภพชาตินี้

ในสมัยพุทธกาลนะ ใครประพฤติปฏิบัติแล้วมีผลการประพฤติปฏิบัติ ถ้ายากง่ายอย่างไร เขาก็จะไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำไมพระองค์นั้นจะเป็นอย่างนี้ ทำไมพระองค์นั้นจะเป็นอย่างนั้น

“ภิกษุทั้งหลาย เขาไม่ได้เป็นเฉพาะชาตินี้ เขาเป็นมาแต่อดีตชาติยาวไกลนูน แล้วผลของมันก็มาเกิดในชาตินี้ไง”

พอเกิดในชาตินี้ก็ปัญญาชนนะ กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เมืองไทยเป็นศูนย์กลาง เป็นเมืองหลวงของพระพุทธศาสนานะ ศึกษาทางทฤษฎี ศึกษาทางตำราเรียนมากมายมหาศาล ศึกษาจนความรู้ท่วมหัวหมดเลย แล้วประพฤติปฏิบัติก็พอเป็นพิธี พอพิธีปฏิบัติเสร็จแล้ว

อ้อ! มีอะไร ไร้สาระ

ความเป็นสาระ กาลเทศะ เห็นไหม เวลาลูกน้อย ลูกน้อยที่มันไร้เดียงสา มันรักพ่อรักแม่
 ประจบพ่อประจบแม่ เวลามันพูดกับพ่อแม่ ใ้โฮ! น่ารักน่าซึ้ง น่ารักน่าซึ้งมากเลย นี่ไง ด้วยอะไร
 เพราะด้วยความไร้เดียงสาด้วยความถูกต้องชอบธรรม เวลามันไม่ได้สิ่งใดด้วยความพอใจ
 กระพืดกระพืดเลยล่ะ ไม่รักแม่แล้วล่ะ ไม่พอใจพ่อ ไม่พอใจแม่ทั้งนั้นนะ เวลามันไม่ได้ตั้งใจ
 นะ มันกระพืดกระพืดเลยล่ะ เวลาสัมมาทิฐิที่มันรักพ่อรักแม่ มันอดอดมันอ่อน มันพูด แหม!
 น่ารักน่ารัก น่าฟัง มันกระซอกหัวใจ

ถ้ามันสัมมาทิฐิถูกต้องชอบธรรม มันอดอดมันอ่อน มันน่ารักน่าซึ้ง เวลามันไม่ได้ตั้งใจ
 นะ มันกระพืดกระพืด ไม่รักแม่ ไม่รักแม่เลย ไม่พอใจพ่อ ไม่พอใจใครๆ หมดเลย เป็นอย่างนั้น
 หรือ

แล้วเวลาเป็นผู้ใหญ่อธิบายมันได้ เวล่านักปฏิบัติ เอ็งทำใจเป็นหรือเปล่า

ให้หยุด เว้นวรรค แล้วตรึก แล้วคิด แล้วพิจารณา

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มาบวชเป็นพระกรรมฐาน พระป่า ชุดด
 วัตร ๑๓ สิ่งทีอดนอน อดอาหาร มันเป็นอาวูททั้งนั้นนะ มันเป็นเครื่องมือ ชุดดวัตรเป็นเครื่อง
 ชัดเกลากิเลส เครื่องชัดเกล่า แต่มันฆ่ากิเลสไม่ได้หรอก สมาธิก็ฆ่ากิเลสไม่ได้ แต่ไม่มีสมาธิ คีล
 สมาธิ ปัญญา ภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นไม่ได้หรอก

ถ้าสัมมาสมาธินะ จิตที่สงบระงับ เพราะกิเลสสงบตัวลง แล้วมีสติมีปัญญา เห็นสติปัฏ
 ฐาน ๔ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง แล้วถ้าเห็นจริงๆ มันเห็นกิเลส
 เลยล่ะ มันสะท้อนกิเลสมาก

พระกรรมฐาน การขุดคุ้ยค้นคว้าหางานของตน การขุดคุ้ยค้นคว้าหากิเลสในใจของตน
 เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมโดยข้อเท็จจริงจากจิตที่สงบระงับเป็นสมถกรรมฐาน ถ้า
 มันเห็นสติปัฏฐาน ๔ มันเห็นกิเลสชัดๆ เห็นกิเลสของตัวเอง แล้วถ้าเห็นกิเลสของตัวเอง มันก็จะ
 ธรรมสังเวชเหมือนหลวงปู่มั่น

หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติมาขนาดไหนนะ มันก็เท่าเดิมๆ มันไม่มีอะไรดีขึ้นเลย มัน
 ก็ เอ๊ะ! ทำไมเป็นแบบนี้ๆ

มันก็เป็นแบบปัญญาชน นักปฏิบัติของเราอยู่ในปัจจุบันนี้ไง พิจารณากาย พิจารณา เวทนา พิจารณาหมดแล้ว ปล่อยหมดเลย

มีภูมิใหม่ รู้ใหม่ สิ่งที่เกิดขึ้น

สิ่งที่เกิดขึ้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในธัมมจักข พุทธถึงอัญญาโกณฑัญญะ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น เกิดขึ้นในหัวใจของพระอัญญาโกณฑัญญะ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น สิ่งทั้งหลายทั้งปวง

สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นในหัวใจของนักปฏิบัติ เคยรู้เคยเห็นไหม จำต้องได้ไหม เป็น ข้อเท็จจริงไหม มีหรือไม่มี เป็นหรือไม่เป็น ไม่ได้เทียบเคียงให้วุฒิกวาระ ให้ภูมิของตนมีหลักมี เกณฑ์ขึ้นมาเลย ปัญญาชนทั้งหลาย

ปัญญาชนทั้งหลาย นักปฏิบัติทั้งหลาย ตาอิน หัวปลา ว่าเป็นปัญญาชน มีสติมีปัญญา มีศรัทธา เห็นภัยในวัฏสงสาร สละสถานะของความเป็นฆราวาสมาเป็นพระ เป็นนักรบ เพื่อ จะรบกับกิเลส เพื่อจะเป็นสาวกสาวกะ เพื่อจะได้เป็นลูกศิษย์กรรมฐาน เพื่อจะได้มีจิต มีจักขุ ญาณ มีความเห็นจริงตามใจของตน มันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาจริงหรือไม่

ปัจจัยตัดตั้ง สันติภูริโก รู้เฉพาะตน รู้ในใจของตน ไม่ใช่ลุ่มๆ คล้ำๆ ไม่ใช่เอออออกอ้อมก “พิจารณาแล้ว อสุภะพิจารณาแล้ว”

หนังการัตนที่ไหนก็มี นิยายธรรมะ ไปซื้อเอาตามตลาดก็ร้อยเล่ม ใครมาศึกษาธรรมะ แป็บ เขียนนิยายธรรมะขายทันที เสียดายคนตายไม่ได้อ่าน เขียนไปเลย ยังไม่เคยทำอะไรเลย จะสอนคนอื่นแล้ว ปัญญาชนทั้งหลาย นักปฏิบัติที่เข้มแข็งมีสิ่งใดที่เป็นจริงขึ้นมาบ้าง

ตาอิน หัวปลา อี้ไกร่นแรง ความยิ่งใหญ่ของกิเลสเหยียบย่ำ ศีลอยู่ไหน

ศีล จะรู้จักกาลเทศะ การคลุกคลี การมั่วสุม มันไม่ใช่กิริยาของพระกรรมฐาน มันไม่ใช่ กิริยา ไม่ใช่อำนาจวาสนาของนักรบ ปัจจัยตัดตั้ง สันติภูริโก ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนคนเดียวนั่น เท่านั้น ข้าศึกในหัวใจมากมายมหาศาล กองทัพกิเลส ครอบครัวของมาร ตั้งแต่พญามาร ลูกสาว มาร ๓ คน เพราะหลานของมาร เหลนของมาร

สักรายทิวสิ วิจิจณา นี่ปลายแถว นี่คือหลานของมาร

ลูกของมัน อุปาทาน อุปานทานในชั้น ๕ อุปาทานความยึดมั่นถือมั่น ความโลภ ความโกรธ ความหลง นี่ไง ลูกสาวใจ นี่แหละแม่ทัพ จักรพรรดิคือพญามารใจ ไม่เคยได้แตะต้องมันเลย ไม่เคยเห็นร่องเห็นรอย อย่าว่าแต่เห็นตัว เห็นร่องเห็นรอยของครอบครัวของมาร เห็นร่องเห็นรอยของมารที่ในกิเลสในใจ มันก็ยังไม่เคยเห็น ไม่เคยรู้ มันถึงทำสมาธิไม่เป็น

ทำสมาธิเป็นนะ จิตมันสงบระงับบ้าง มันจะเห็นร่องเห็นรอย เห็นร่องเห็นรอยแล้ว ถ้ามันน้อมไปเห็นกาย ถ้ามันน้อมไปเห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง ถ้ามันเห็นกิเลสนั่นนะ นั่นละมันจะรู้มันจะเห็นของมันใจ นี่ไง ตาอิน คือหัวปลา คือทิวสิมานะ คือความรู้ใจ

ตาอินกับตานา ตานาเป็นหางปลา ตาอินเป็นหัวปลา ความเป็นหัวปลา คือปัญญาชน คือผู้มีการศึกษา คือผู้มีวุฒิภาวะ คือผู้ที่เกิดมาที่กลางพระพุทธานุศาสน์ ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง มีอำนาจวาสนานะ ได้เกิดมาร่วมที่กลางพระพุทธานุศาสน์กับหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น กับครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติ แล้วครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติไปเป็นพระอรหันต์มากมาย

ด้วยวาสนา เวลาพระอรหันต์มองไม่เห็น เวลาพวกเปรตพวกมาร ชอบ เวลาพวกฤๅษีชีไพร พวกอภิญญา พวกออกนอกถิ่นนอกทาง พวกส่งออก พวกมารยาสาไถยนะ กินหมาก นั่งพับเพียบ มีมารยาท เป็นกรรมฐาน มันเป็นกิริยาภายนอกทั้งนั้นนะ มันเป็นมารยาสาไถย มันเป็นเจ้าของมูลนาย มันเป็นเจ้าของฟ้าเจ้าคุณ แล้วชอบอย่างนั้นนะ

เวลาความเป็นจริง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านมีศีลมีธรรมของท่าน มีศีลไม่ใช่มีศุณย์

บวชมาห่มผ้ากาสาวพัสตร์ เหมือนเป็นธงชัยพระอรหันต์ แต่เวลาประพฤติปฏิบัติไปเป็นเจ้าฟ้าเจ้าคุณ อยากจะมีมารยาสาไถย อยากจะมีพิธีกรรมปฏิบัติ เวลาจะปฏิบัติแล้วปฏิบัติพอเป็นพิธี มีแต่พิธีกรรมทั้งนั้นนะ ความจริงไม่มี

ความจริงมี จะไม่มั่วสุม ไม่ทำนอกกลุ่มนอกทาง ถ้ามันเป็นจริง มันรังเกียจจากใจ ใจมันรังเกียจเลย เพราะอะไร เพราะใจมันรังเกียจกิเลส ใจที่เป็นธรรมๆ มันไม่ชอบมั่วสุม ไม่ชอบการมั่วสุมกัน การส่ำมะเลเทเมา นี่มันเรื่องของกิเลสทั้งนั้นนะ

ถ้าเรื่องของศีลของธรรม อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน จะอยู่คนเดียวก็เหมือนอยู่คนเดียว จะอยู่ในสังคมก็เหมือนอยู่คนเดียว อยู่คนเดียวโดยกิริยาของตนไง ถ้าอยู่คนเดียวแล้วดูความรู้สึกนึกคิดในใจของตน ความรู้สึกนึกคิดในใจของตนมันเกิดดับๆ

ตลอดเวลา

ผู้รู้ สิ่งที่ถูกรู้ ผู้รู้คือจิต สิ่งที่ถูกรู้ ชันธุ ๕ ชันธุ ๕ คืออารมณ์ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ผู้รู้กับสิ่งที่ถูกรู้กระทบกระทั่งกันตลอดเวลา แต่เราไม่รู้ไม่เห็นและเราไม่เข้าใจมันทั้งสิ้น เราไปเห็นแต่อารมณ์ เหมือนกับจิตของตน ดูก็ดูได้แค่อารมณ์ ดูได้แค่ชันธุ ไม่เคยเห็นจิตของตน เพราะทำสมาธิไม่เป็น

เวลาทำสมาธิมันเป็น มันรู้เลยว่าอารมณ์ไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่อารมณ์ อารมณ์ไม่ใช่ชันธุ ชันธุไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ชันธุ เวลาไม่ใช่ชันธุ เวลามันเป็นอารมณ์ความรู้สึก เป็นชันธุขึ้นมา มันเป็นอย่างนี้ เวลามันวางชันธุ มันเป็นสัมมาสมาธิ มันเป็นอย่างนี้ มันวางอย่างนี้มันวางด้วยสัมมาสมาธิ มันวางด้วยกำลัง วางด้วยสติปัญญา ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิมันอบรมอย่างนี้

ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา เวลาอบรมอย่างนี้มันเป็นงานของจิต มันเป็นงานภายใน งานภายในมันต้องมีข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมาเป็นเครื่องอยู่ๆ คือจิตให้มันมั่นคงของมัน ถ้าจิตมันคงของมัน มันก็มีกำลัง มันก็มีสติสัมปชัญญะ มันก็จับต้องได้ ที่ว่าอารมณ์ อารมณ์ความรู้สึกมันก็เป็นวัตถุอันหนึ่งไ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลย อารมณ์ๆ นี่เป็นวัตถุอันหนึ่งเลย

ถ้าเป็นอารมณ์ วัตถุกับจิต มันรู้มันเห็น มันชัดมันเจนของมัน ถ้ามันชัดมันเจน มันวางของมันไง มันวางวัตถุๆ วัตถุมันวางได้ อารมณ์วางได้ มันก็เป็นของมันไ ไม่ใช่อีไ้ ตาอิน หัวปลา “พิจารณาสุภาะแล้ว ปล่อยวางหมดแล้ว”

มันปล่อยวางอะไร มันปล่อยวางตรงไหน แล้วมันปล่อยวางชั้นใด

มันปล่อยอย่างนี้ ทางการศึกษา ทางวิจัย ทางวิชาการวิเคราะห์วิจัย เขาก็คิดได้ เวลาเขาเทศนาว่าการในภาคปริยัติ เขาอ่านธรรมะ ในอภิธรรม เริ่มต้น ตั้งแต่เริ่มต้น ตั้งแต่ฝึกหัด ตั้งแต่การกระทำจนถึงที่สุด ปล่อยวาง ปล่อยหมดเลย มันก็เป็นทฤษฎี

นี่ก็เหมือนกัน เวลาทำของเรา เราว่ามันปล่อยหมดแล้ว มันว่างหมดเลย

แล้วมันว่างอย่างไรล่ะ

ปฏิบัติบูชากิเลส มันมีแค่กิริยา กิริยาว่า หนึ่งใน เราเกิดเป็นมนุษย์ มีการศึกษาเป็นปัญญาชน แล้วมาบวชมีอุปัชฌาย์ บวชชัดๆ เลย อุปัชฌาย์ยกเข้าหมู่ เป็นพระจริงๆ แล้วก็ปฏิบัติจริงๆ นะ เดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาจริงๆ นะ อดนอน อดอาหารจริงๆ นะ ปฏิบัติจริงๆ แล้วได้อะไรล่ะ

พิธีปฏิบัติไ้ ได้ครบไป ทำทุกอย่างสมบูรณ์แบบทางทฤษฎีหมดเลย นี่ไง ก็เรียนภาคปริยัติไป ทรงจำธรรมวินัยไว้ไง นี่ไง สิ่งที่เราซื้อโน้ตย่อ เครื่องมือจากต่างประเทศ แล้วใช้อย่างไรล่ะ แล้วประกอบอย่างไรล่ะ

แต่ อุตตา หิ อุตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน สติก็ของเรา สมาธิเราก็อำนาจขึ้นมา ปัญญาเราฝึกหัด ถ้ามันใช้ปัญญาก็ปัญญาอบรมสมาธิ เพราะมันเป็นโลกียะ มันเป็นเรื่องโลก เกิดจากจิต สมาธิยังไม่มี

ศีล สมาธิ ปัญญา ปัญญาอบรมสมาธิ ศีล สมาธิ ปัญญา สมาธิอบรมปัญญา ในธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราที่ท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านมีสติปัญญาของท่าน พุทโธก็ได้ พุทโธแล้วไม่สงบสักที อึดอัดขัดข้อง จะปฏิบัติแนวทางไหนมันก็ไม่สงบไม่ได้ เราใช้ปัญญาของเราไล่ต้อน พิจารณาแยกแยะ พิจารณาแยกแยะนี้มันปัญญาอบรมสมาธิ คือปัญญาพิจารณา ผู้รู้ สิ่งที่ถูกรู้ เราพิจารณาสิ่งที่ถูกรู้ เพราะสิ่งที่ถูกรู้มีโทษ มันก็วางสิ่งที่ถูกรู้ พอวางสิ่งที่ถูกรู้ มันก็เหลือผู้รู้ไง ผู้รู้ก็คือจิตใจ ก็วางแบบๆ เพราะอะไร เพราะมันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันไม่ใช่สมาธิอบรมปัญญา

พุทโธๆ หรืออานาปานสติ เวลาจิตมันจะลง ดิ่งลง ลงด้วยความวูบวาบ นั่นนะสิ่งที่ถูกรู้ ผู้รู้กับสิ่งที่ถูกรู้ สิ่งที่ถูกรู้ พุทโธๆ สิ่งที่ถูกรู้คืออานาปานสติ คือคำบริกรรม คือการกระทำ นี่สิ่งที่ถูก รู้เวลามันจิตมันจะลง มันวูบ นั่นผู้รู้กับสิ่งที่ถูกรู้

นี่ขั้นของสมณะ นี่ปัญญาอบรมสมาธิ

ดาอิน อี้ก็หัวปลาทั้งหลาย ปัญญาชนนักปฏิบัติทั้งหลาย ปฏิบัติอะไรกัน เพียงแต่ว่าเข้าไปชูปไป เอาตัวเองเข้าไปชูปว่ามีครูมีอาจารย์ แต่มันน่าเศร้า ไปชูปผิดที่ ไปชูป เขาชูปทอง ใ้ชูปไปชูปตะกั่ว

ชูปทองมันได้ทองนะ ไปชูปตะกั่วมันได้ตะกั่วนะ ชูปชี ชูปมูตร ชูปคูถ มันก็ได้มูตรได้คูถนะ

เลือกครูบาอาจารย์นี้ไง เข้ากันโดยธาตุใจ ธาตุชอบอย่างนั้น ชอบตรรกะ ชอบมายา ชอบนิยายธรรมะ เพราะมันเป็นสมมุติ มันเข้าใจได้ไง ปัญญาชนเข้าใจได้ เวลาพูดธรรมะโดยตรรกะ เออ! เข้าใจเว้ย เข้าใจ

แต่เวลาครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงท่านพูดธรรมะโดยสังขธรรม เอ้ย! งงวะ เอ้ย! อะไรวะ อะไรวะ ปัญญาชน ทำไมไม่มีปัญญาละ อะไรวะ งงใหญ่เลย

นี่ไง เลือกชูปผิดที่ แต่ธรรมภาคปฏิบัติเขาไม่มีชูป บังคับตั้ง สันทิฏฐิโก สันทิฏฐิโก รู้ชัด รู้แจ้งในใจของตน สันทิฏฐิโก ไม่มีใครแก้ไขใครเชิดชูได้ ถ้าเป็นจริง ครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงท่านให้เราฝึกหัดปฏิบัติตามความเป็นจริง แล้วความจริงนั้นมันจะเกิดขึ้นท่ามกลางหัวใจ ไม่ใช่ตาอิน

ดาอิน ปัญญาชนก็ยึดมั่นถือมั่นปัญญาของตน ทุมฺมิมานะว่าสูงส่ง อี้ก็ยิ่งใหญ่ ปฏิบัติไป ด้วยการเชิดชูอี้โก้ นิพพานอี้โก้ ธรรมะของอี้โก้ อี้โก้ทั้งหลาย ปฏิบัติธรรมบรรลุมรรคทั้งหลาย กิเลสทั้งนั้น

แต่ถ้าเป็นธรรม รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน เรามาหาครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง ถ้าท่านมีความเป็นจริงในใจนะ ท่านกลัวอะไร ไม่หวั่นไหวอะไรทั้งสิ้น แต่ถ้าอี้โก้ของเราจะชน พยายามจะชน จะล้มล้าง ก็ทำไป ท่านไม่หวั่นไหวหรอก เพราะสู้วัฏะกังไย เ็งชชอย่างไย เ็งชชได้แค่ผ้าแดง เ็งชชถึงตัวนักสู้กระมังไม่มี เพราะไม่มี

ตัวตน เขาไม่สนหรอก ใ้ที่เ็งจะต่อต้าน เ็งจะพุ่งชนขนาดไหน ไร้สาระ พุ่งชนก็ภูเขาไง หัวแตก
 ครับ ไร้สาระครับ

พวกปัญญาชนทั้งหลาย ตาอิน คิดว่าตัวเองปัญญายิ่งใหญ่ คิดว่าตัวเองปฏิบัติแล้ว
 ประสบความสำเร็จ คิดว่าตัวเองกระทำแล้วสมความปรารถนา มันทองชุบทั้งนั้นนะ แล้วมันเป็น
 มูตรเป็นคุถ มันไม่ใช่ทองต่างหาก ทองมันสีเหลือง มูตรคุถก็สีเหลือง แล้วด้วยวุฒิกวาระ ด้วย
 มุมมอง ด้วยทัศนคติ ด้วยบุญด้วยบาป มีดบอด ไม่มีอะไรตกค้างในใจเลย

ถ้ามันจะเป็นจริงนะ สูงสุดสู่สามัญ สิ่งที่ทำให้ใจทุกข์ยากนี้เกิดมาด้วยความเป็นมนุษย์
 เห็นภัยในวัฏสงสารมาบวชเป็นพระ เป็นนักรบ ควรจะรบกับกิเลสค้นหาความทะยานอยากใน
 ใจของตน ให้ทวนกระแสกลับไปดูความผิดพลาด ไปดูความหยำเป ไปดูความไม่เอาไหนของเรา
 ไปดูความหยำเป ไปดูความเย่อหยิ่งผยองจองหงอง ไร้สาระในใจของตน

แล้วทำใจที่ไร้สาระให้เป็นสาระขึ้นมา ให้ทำสมาธิให้เป็น ให้ทำความสงบของใจให้ได้ ให้
 ทำสมถกรรมฐานขึ้นมา ให้ใจของตนกลับมายิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่ในพุทธะ แค่พุทธะนะ พุทธะ ผู้รู้ ผู้
 ตื่น ผู้เบิกบาน ยังไม่ได้วิปัสสนาเลย ยังไม่ได้ภาวนาเลย

ปัญญาชนทั้งหลาย ผีกัดสติ แล้วผีกัดทำตนให้เป็นสาวกสาวกะ ให้เป็นสังฆะ ให้เป็น
 สงฆ์ที่สมบูรณ์แบบ เอวัง